

Söndagen den 12 Maj 1867.

Kammaren sammanträdde kl. 6 e. m.

Justerades två protokolls-utdrag för den 11 dennes och protokollet för den 28 sistlidne Mars, e. m.

Upplästes Särskilda Utskottets för frågor rörande försvarsverkets ordnande förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 81, med anledning af väckta förslag om ändring i landförsvarets organisation.

Grefve Hamilton, Henning: Om man skulle vilja sammandraga innehållet af den långa för Kammaren nyss upplästa skrifvelsen, blefve det, att Riksdagen tagit den viktiga frågan om landets försvar i noggrannt öfvervägande, och dervid väl kommit öfverens om att riva ned hvad som finnes, men ej beslutat att sätta något annat i stället. Detta skulle vara en ganska sorglig skrifvelse till Kongl. Maj:t, men lyckligtvis behöfva vi ej aflåta en sådan. Utskottet har nemligen ännu icke försökt sammanjemka de viktiga punkter, i hvilka Kamrarne stannat i olika beslut, nemligen den 9:de och den 19:de. Visserligen tog Utskottet sig den friheten, att, i sammanhang med besvarande af återremissen, sammanjemka en punkt, men Utskottet kunde då ej fortgå på denna bana, enär Andra Kammaren *då* ej fattat beslut, angående nämnda punkter; på det att det måtte blifva möjligt tillse, huruvida Kamrarne ej i dessa viktiga frågor skulle kunna blifva eniga, hemställer jag, att skrifvelseförslaget måtte till Utskottet återförvisas, med förståndigande för Utskottet, att, i öfverensstämmelse med grundlagens bud, försöka sammanjemka de stridiga besluten.

Herr Nisser: Utskottet har äfven läst grundlagen, och deri funnit ett åliggande för Utskottet, att söka sammanjemka, "*så vida möjligt är*". Grundlagen säger ej, huru pröfningen af denna möjlighet skall försiggå, och Utskottet ansåg sig derföre berättigadt, att företaga en sådan pröfning. Dervid fann Utskottet, att Kamrarnes beslut i afseende på 9:de och 19:de punkterna, vore till den grad olika, att någon sammanjemkning ej var möjlig. Då härtill komme den korta tid, som återstod af riksdagen, och den oändliga vigten deraf, att Kongl. Maj:t åtminstone finge del af de frågor, uti hvilka Kamrarne stannat i samma beslut, ansåg Utskottet både riktigare och klokare, att afstå från ett fåfängt sammanjemkningsförsök, och i stället genast framlägga ett skrifvelseförslag. Jag anhåller om bifall till detsamma.

Grefve Mörner, Carl Göran: Andra Momentet af 63 § Riksdags-ordningen lyder: »Stanna Kamrarne öfver någon fråga — uti hufvudsaklig eller till vissa delar olika beslut, då skall Utskottet söka att de olika meningarne, så vida möjligt är, sammanjemka, och med förslag derom till Kamrarne inkomma». Någon afgörande rätt tillerkänner ej grundlagen åt något Utskott. Kan Utskottet ej sammanjemka, så är det Utskottets ovilkorliga skyldighet anmäla, att någon sammanjemkning ej är möjlig, men det är ej tillständigt, att ett Utskott söker på detta sätt smyga fram en skrivelse af annat innehåll, än Riksdagen beslutat. Jag yrkar återremiss.

Friherre Sprengtporten: Jag finner mig förekommen af Grefve Mörner, och tror med honom, att hvar och en, som genomläser 63 § Riksdags-ordningen, skall deri finna uttalad Utskottets ovilkorliga skyldighet att försöka en sammanjemkning.

Äfven jag yrkar således återremiss.

Herr Nisser: Jag får endast erinra, att Utskottet i sitt skrivelse-förslag ej upptagit några andra punkter, än de, i hvilka Kamrarne fattat sammanstående beslut. Endast i ingressen har Utskottet anmält, att i några punkter Kamrarnes beslut utfallit olika, men Utskottet har aldrig tillåtit sig, att såsom Riksdagens beslut framställa något annat, än Riksdagen verkliga beslutat.

Friherre Raab, Adam Christian: I afseende å lagligheten af Utskottets åtgörande, får jag erinra derom, att, när Utskottets Betänkande N:o 4 här förevar, så vitsordade en ledamot af Konstitutions-Utskottet, att det förfaringssätt Utskottet då tillåtit sig, eller att söka sammanjemka de olika meningarne, var öfverensstämmande med ett prejudikat, som sjelfva Konstitutions-Utskottet lemnat. Då nu 63 § Riksdags-ordningen föreskrifver sammanjemkning, men sammanjemkningsförsök redan skett, så hade Utskottet fria händer att inbjuda Kamrarne att förena sig om samma beslut. Men hvad hade följden blifvit? Ej blott skulle Andra Kammaren inbjudas, att i afseende å 9:de och 19:de punkterna fatta samma beslut som Första Kammaren, utan äfven Första Kammaren inbjudas, att, beträffande 10:de punkten, förena sig med Andra Kammaren. Dessa inbjudningar hade, efter all sannolikhet ej vunnit bifall, och då skulle intet skrivelseförslag medhunnits innan riksdagens slut. Utskottet ansåg då bättre, att framlemna till Regeringen en, om än ofullständig, skrivelse, än att ej komma med *någon* skrivelse, och härom torde dock pluraliteten af Riksdagens ledamöter vara ense. Jag yrkar bifall.

Grefve Hamilton: I afseende å lagligheten af frågans behandling lärer väl vara klart, att sammanjemkning af tvänne beslut kan icke ega rum, förrän två beslut äro fattade, och följaktligen har sammanjemkningsförslag icke kunnat af Utskottet afgifvas, förrän Andra Kammaren fattat beslut. Om det vore så, att en sammanjemkning vore omöjlig, skulle naturligtvis en återremiss, om äfven i formelt hänseende riktig, dock i sjelfva saken vara öfverflödig och äfven så till vida skadlig,

att derigenom möjligen hela frågan komme att begravas. Men jag vågar tro, att Utskottet, som visat sig ega en synnerlig förmåga i sammanjemkningsväg, nog skall kunna lyckas äfven i denna fråga. I afseende å 9:de punkten, hvilken är kärnpunkten, och så vigtig, att jag hellre såge, att Kammaren icke afläte någon skrifvelse till Kongl. Maj:t, än att de säga, att de kommit öfverens om indelningsverkets aflösning, men alldeles icke säga något om hvad de vilja sätta i stället, synes mig skiljaktigheterna icke vara så synnerligen stora, ty, sedan Första Kammaren gått in på aflösning af roteringens, synes mig möjligt, att i afseende å de punkter, om hvilka man icke redan kommit öfverens, finna ett uttryckssätt, hvarom begge Kamrarna skulle kunna förena sig. Jag önskar derföre, att Utskottet icke måtte lemna oförsökt ett arbete, hvilket skulle kunna medföra goda frukter, och jag vidhåller således mitt yrkande om återremiss.

Herr Stjernblad: Man har här påyrkat återremiss af det förslag till skrifvelse, som Utskottet afgifvit. Grundlagens lydelse skulle möjligen kunna gifva anledning till en sammanjemkning af Kamrarnes beslut, men försök dertill hafva redan blifvit gjorda. Sedan Första Kammaren fattat sitt beslut i den vigtiga frågan om beväringsskyldighetens utsträckning och utvidgning af tjenstetiden, hemställde Utskottet, som till alla delar gillade Första Kammarens beslut, till Andra Kammaren, att den måtte fatta beslut i samma syftning, och derpå har Andra Kammaren lemnat det svar, att den antog samma beslut med vissa vilkor. Den har således redan afgifvit svar, och då Utskottet icke ville frångå Första Kammarens beslut, så anser jag, att Utskottet icke kunnat göra annan hemställan, till Andra Kammaren, än att den ville afstå från sitt beslut. Jag anhåller om bifall.

Friherre Raab: Här anfördes nyss af Grefve Hamilton, att detta förslag till skrifvelse vore ofullständigt, emedan ingenting omnämndes deri om värnepligten. Jag får dock erinra, att i 3:dje punkten af Utskottets Betänkande N:o 4 står: »det Riksdagen måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla, att då, för ett fullständigt ordnande af Rikets försvarsväsende, en väsendtligt utsträckt allmän värnepligt utan tvifvel är af behofvet påkallad, men möjligen icke kan genomföras med bibehållande af indelningsverket i dess nuvarande form, Kongl. Maj:t täcktes låta utreda, och, vid uppgörande af nådigt förslag till arméens organisation, taga i öfvervägande, om och på hvad vilkor det nu på rote- och rusthållare hvilande besvär må kunna lindras, eller ock aflösas, samt jemväl på öfriga samhällsklasser fördelas». Denna punkt har bifallits af Kamrarna, och således hafva Kamrarna beslutit, att motivet för en lindring i indelningsverket skall vara utsträckt värnepligt, samt för Kongl. Maj:t tillkännagifvit, att allmän värnepligt skall införas. Om tiden medgäffe Utskottet att framlägga ett nytt förslag, och Kamrarna sedermera medhulle att deröfver besluta, så vore jag icke mot ett sammanjemkningsförsök, men Utskottet har fruktat, i anseende till riksdagens snart förestående slut, att genom ytterligare sammanjemkningar, hela frågan skulle komma att begravas, och har ansett, att det vore
bättre,

bättre, att en skrifvelse, om än i ofullständigt skick, blefve afgifven. Jag yrkar bifall.

Friherre Bildt: Ehuru i afseende å 9:de och 10:de punkterna samstämmighet icke kunnat åvägbringas emellan de begge Kamrarne, har Utskottet icke sökt att verkställa den sammanjemkning, som 63 § Riksdags-ordningen ålägger Utskottet. Det vore ganska illa, om man i en så viktig fråga som den om ordnande af vårt försvarsväsende, icke skulle tillämpa grundlagens bestämda föreskrifter. Om man önskar, att Kongl. Maj:t, på grund af Riksdagens uttalade åsichter, skall framlägga ett förslag till arméens omorganisation, så ligger det stor vikt derpå, att frågan erhåller en sådan utveckling, att Kongl. Maj:t derpå verkligen kan grunda sitt förslag. Här kan icke blifva fråga om att drifva fram ett förslag, derigenom att man förbiser de föreskrifter, som grundlagen lemnar oss till förekommande af förhastade beslut, utan här måste man framför allt se till, att saken blir utredd, och att Kamrarne verkligen komma till beslut i frågan. Jag förenar mig därför i yrkandet om återremiss, och med den flit, Utskottet visat, är det min öfvertygelse, att det skall innan riksdagens slut väl medhinna att framställa ett sammanjemkningsförslag.

Herr von Koch: Då detta ärende förra gången förevar, och betänkligheter yppades mot Utskottets förfaringssätt, att, när Första Kammaren fattat ett beslut, och Andra Kammaren återremitterat Utskottets förslag, afgifva ett nytt förslag, tog jag mig den friheten förklara, att Utskottet, enligt min åsigt, ej handlat origtigt, enär det fall ej inträffat, som förutsatte en sammanjemkning, och Utskottet således egde att tillämpa 63 § 1 mom. Riksdags-ordningen. Nu är förhållandet annorlunda; nu borde Utskottet hafva tillämpat 63 § 2 mom. Riksdags-ordningen, och jag medgifver således, att rättast varit att Utskottet inkommit med sammanjemkningsförslag. Härvid möta dock andra betänkligheter. Dels vill jag lemna derhän, huruvida ej uttrycket »så vida möjligt är» innebär, att det ligger i Utskottets skön att bedöma, om möjlighet förefinnes eller icke. Dels bör man taga i betraktande den korta tid, som återstår af riksdagen, och nödvändigheten deraf, att Kongl. Maj:t måtte erhålla kännedom om de ganska viktiga frågor, i hvilka Kamrarne fattat sammanstämmande beslut. Frågan är verkligen brydsam, och jag tilltror mig ej att kunna afgöra densamma, utan öfverlemnar detta till Kammarens bepröfvande.

Herr Bennich: Huru angelägen man än må vara att få denna viktiga fråga afslutad, bör man dock vara ännu mera angelägen, att de i grundlagen stadgade former för en frågas behandling behörigen iakttagas. Såsom åtskillige talare anmärkt, hafva två viktiga punkter i Utskottets första förslag i detta skrifvelseförslag endast blifvit vidrörda på det sätt, att Kamrarne skulle för Kongl. Maj:t tillkännagifva, att de icke kunnat komma öfverens i afseende å dem. Ännu har dock icke försök blifvit gjordt att i grundlagsenlig ordning söka sammanjemka Kamrarnes i dessa punkter icke så synnerligen skiljaktiga be-

slut, men frågans vigt synes mig bjuda Utskottet att i riksdagens sista timma göra ett sådant försök.

Jag förenar mig med dem, som yrkat återremiss.

Grefve Mörner, Carl Göran: En af Utskottets ledamöter har helt upprigtigt yttrat, att Utskottet icke *velat* sammanjemka Kamrarnes beslut i ifrågavarande afseende och att det derföre tagit den utväg, som innefattas i den nu föredragna skrifvelsen, men för min del tror jag, att grundlagens bestämmelse är tydlig och klar derutinnan att Utskottet *skolat* göra ett sammanjemkningsförsök. Om Utskottet icke kunnat göra det, hade det ålegat Utskottet att anmäla sådant för Kamrarne, i stället för att af egen magtfullkomlighet anmäla för Kongl. Maj: de befintliga skiljaktigheterna. Det är af största vigt, att grundlagens bud åtlydas. Der är nog bekant, huru stor del af magten ligger i Andra Kammarens händer. Om vi äfven förbise den rätt, som grundlagen tilldelar *denna* Kammare, så kommer ganska snart denna Kammarer magt att nedsjunka ännu mera. Jag anser af vigt, att man icke låter ett så farligt prejudikat som detta vinna kraft, och instämmer derföre i yrkandet om återremiss.

Herr Stjernblad: Jag har icke sagt, att Utskottet icke *velat*, utan att Utskottet icke *kunnat* sammanjemka Kamrarnes beslut. Utskottet har hemställt till Andra Kammaren att antaga Första Kammarens beslut, och Andra Kammaren har gillat detta, ehuru med ett dervid fästadt vilkor. Jag hemställer, huru det skulle hafva upptagits, om Utskottet derefter föreslagit Första Kammaren att antaga Andra Kammarens beslut, och jag tror, att sådant icke ens varit tillståndigt af Utskottet. Jag anser, att grundlagens bud blifvit till fullo uppfyllt af Utskottet och yrkar derföre fortfarande på skrifvelsens godkännande.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen upptagit de derunder gjorda yrkanden å dels det ifrågavarande skrifvelse-förslagens godkännande och dels återremiss deraf; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på förslagens godkännande, dervid svarades många ja och nej i blandning, samt sedermera proposition på återremiss deraf, då svaren likaledes utföllö med många så väl ja som nej; och förklarades ja nu hafva varit öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

»Den, som godkänner Särskilda Utskottets för frågor rörande försvarsverkets ordnande förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 81, med anledning af väckta förslag om ändringar i landtförsvarets organisation, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, återförvisar Kammmaren ifrågavarande skrifvelse-förslag».

Sedan voteringspropositionen blifvit anslagen, verkställdes omröstningen; och befunnos vid dess slut rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 47;
Nej — 42.

Friherre Tersmeden: Jag får anmäla min reservation mot det beslut, som nu blifvit fattadt, i hvilket Kammaren, efter min åsigt, icke visat sig så mån om att upprätthålla grundlagen, som den bort vara.

Friherre af Ugglas: Då detta beslut kan komma att blifva ett farligt prejudikat för framtiden, så anhåller jag att deremot få aflägga min reservation.

Herr Nordström: Jag ber att få instämma i denna reservation.

Herr Schartau: Äfven jag instämmer i den afgifna reservationen.

Grefve Mörner, Julius Oscar: Jag instämmer i Friherre af Ugglas' reservation.

Friherre Sprengtporten: Äfven jag får anmäla min reservation mot detta beslut.

Herr von Geijer: Jag instämmer i den reservation Friherre af Ugglas afgifvit.

Föredrogs ånyo och företogs punktvis till afgörande Stats-Utskottets den 10 och 11 dennes bordlagda Memorial N:o 98, angående den under innevarande riksdag verkställda statsreglering och de för bestridande af Riksgälds-kontorets utgifter erforderliga bevilningar.

Utskottets hemställan å sid. 4.

1:sta momentet.

Grefve Hamilton, Henning: Jag måste beklaga, att vi varit nödsakade att företaga detta Betänkande, utan att hafva den beredsetid derför, som det kunnat erfordra. Betänkandet utdelades i går, och för dem, som på annat sätt velat nyttja söndagsförmiddagen, har någon tid icke varit öfrig att sätta sig in i frågan. Jag får derför anhålla om öfverseende med de fel i sifferuppgifter, jag möjligen under mina yttranden kan begå.

I afseende på siffrorna har jag endast en obetydlig anmärkning att framställa. Utskottet har upptagit den brist, som vid 1867 års slut skulle uppkomma, till 6,649,023 R:dr 73 öre. Detta är väl i det närmaste rätt; men om jag icke misstager mig, äro dervid uteglömda de 11,500 R:dr, som Riksdagen, med bifall till Kongl. Maj:ts Proposition, anslagit för ombyggnad och reparation af hofstallet vid Röda Bodarne. Så vidt jag kan förstå, borde bristen för år 1867 ökas med denna summa.

Detta är likväl en obetydlig anmärkning. Men jag kommer nu till en långt viktigare sak, nämligen den föreslagna upplåningen. Dervid har jag dock icke någon anmärkning att göra mot sjelfva beloppet af sex millioner R:dr, ty fastän detta icke fullt betäcker den förutnämnda bristen, så kan den obetydliga återstoden deraf lätt fyllas på något annat sätt. Den förändring, jag vid denna punkt skulle önska, vore, att, i stället för att räntan är föreslagen till 5 procent, den sattes till *högst* 5 procent, då det ibland kunde vara förmånligt att utfästa något lägre ränta och i stället medgifva högre kapitalrabatt. Jag skulle vilja underställa detta Kammarens pröfning och derjemte anhålla, att någon af Stats-Utskottets ledamöter ville upplysa, hvarför räntan blifvit satt till detta belopp, då man icke kan på förhand säga, hvilken räntefot som är den bästa.

Herr Schartau: I den nu föredragna punkten föreslås upptagande af ett lån inom landet, eller, hvilket lærer få anses vara detsamma, i Svenskt mynt till ett belopp af 6 millioner R:dr. Jag har förut yttrat mina tvifvel om lämpligheten att vid närvarande tidpunkt, under allmän klagan öfver penningebrist, vidtaga en sådan åtgärd, och dessa tvifvel hafva icke minskats vid genomläsande af inledningen till Utskottets förslag. Utskottet uppger nämligen åtskilliga summor, som skola utbetalas under årets lopp, och visar, att de uppgå till icke mindre än $13\frac{1}{2}$ millioner R:dr, hvaraf största delen är sådan, att den icke kan gäldas med Svenska sedlar, utan måste betalas med klingande mynt eller med dess motsvarighet, vexlar, något hvarpå tillgången redan förut är särdeles knapp; och jag hyser därför stor tvekan om lämpligheten af att nu biträda ett förslag till inhemsk upplåning. Jag har vid ett föregående tillfälle nämnt ett annat sätt, som jag ansett vara tjenligare. Det har icke blifvit påaktadt; och nu anser jag väl att det är för sent att i elffte timman af riksdagen komma med något nytt. Jag måste dock anmärka, att den här föreslagna återbetalningstiden är, med afseende å de påräkneliga tillgångarne, för kort och kommer, efter min åsigt, icke att underlätta lånets spridning. Jag tror, att det varit bättre, om Utskottet föreslagit att vid denna jembförelsevis lilla summas upptagande göra försök med det så ofta rekommenderade inhemska fondsystemet, ehuru väl jag äfven i afsende derpå hyser mina tvifvel. En annan stötesten är, att det tydligen synes, att Utskottet förutsatt, fastän man icke velat öppet framkomma dermed, att den beslutade förhöjningen i tullen å kaffe, socker och tobak, äfvensom i bränvinsskatten, skulle komma att utgå redan under innevarande år. Jag förmodar, att Utskottet väl insett, att ett förslag i den riktningen skulle vara ett grundlagsbrott och därför velat öfverlemnas åt ett annat Utskott eller någon enskild ledamot att dermed framkomma; men Utskottet har dock *trott* och räknat på, att dessa medel skulle komma att inflyta redan i år. Jag erkänner att, om Regeringsformen icke lade hinder i vägen därför, att de förhöjda tullsatserna genast tillämpades, sådant skulle vara högst nyttigt så väl för statskassan som det allmänna, icke blott därför att en större inkomst deraf skulle inflyta, utan äfven därför att det skulle förekomma den öfverdrifna import, som eljest säkerligen skall ega rum i år, för att få in artiklarne, innan tullförhöjningen inträder, och hvilket ej kan

ske utan tillsläppande af klingande mynt, som vi så väl behöfva att hafva qvar till andra liqvider. Der är icke heller svårt att förutse att, om 10 öres förhöjning på bränvinsbränningen förestår nästa år, denna handtering kommer att i år drivas i så mycket större skala, till stor del med utländskt råämne af säd och mjöl, kanske till bränvinsbrännarnes egen skada. Jag har sagt detta för att ådagalägga, att jag icke skulle hafva något emot, om Herr Talmannen och Kammarrens pluralitet ansågo sig oförhindrade att fatta beslut om ett tidigare införande af dessa förhöjningar, ehuru jag anser att 61 § Regeringsformen utgör ett oöfvervinnerligt hinder derför, så vida den skall tolkas efter bokstafven såsom sig bör. Jag är beredd på att få höra åberopas åtskilliga prejudikater från det förflutna, men prejudikater äro icke lagar, minst grundlagar, och den nya Representationen har åtminstone ej hunnit göra sig skyldig till några sådana. Men skulle, mot min åsigt om grundlagens tolkning, en tidigare tullförhöjning kunna ske, anser jag att det vore bäst, att den vidtog ju förr desto heldre, utan att någon respit medgäfvos. Jag har hört talas om den 1 Juli. Det vore dock icke tjenligt, ty kan man före utgången af det år, hvarom Regeringsformens 61 § talar, låta skatteförhöjningarne gå i fullbordan, så är man också oförhindrad att antaga den mest tjenliga tiden, och denna vore icke den 1 Juli, hvilken allt för långa respittid skulle framkalla en brådstörtad import af de tullförhöjda artiklarne från närmaste grannländer och gynna den mindre handeln, som rör sig med Danmark och norra Tyskland, på bekostnad af den större, som redan långt före detta gjort sina beräkningar och beställningar. Det kan emellertid sägas vara hårdt för den, som planlagt större affärer i kolonialvaror, under kalkyl af ett visst pris, att se sig blottställd för oförvållade misräkningar, och det vore derför billigt och skulle förminska det nästan våldsamma i en sådan brådstörtad åtgärd, om man medgäfve, att varuegare, som kunde med konnoissement och aflastningsbref visa, att varorna redan voro inlastade, då beslutet af Riksdagen fattades, finge vid deras framkomst förtulla dem efter de gamla tullsatserna.

Jag vill icke vidare formulera hvad jag nu anfört, men det är förutsättningar, som man måste med sig sjelf afgöra, innan man definitivt beslutar om den nu föredragna punkten; ty det är klart, att, om man icke tror sig om att på skattevägen få större inkomster, så måste man, såsom Utskottet äfven påpekat, besluta sig för att upplåna större belopp än det här föreslagna af 6 millioner.

Herr Wallenberg: Anmärkingar hafva blifvit framställda mot Stats-Utskottets förevarande förslag dels i afseende på beloppet af det lån, som skulle upptagas, och dels i afseende på obligationernas beskaffenhet. Hvad det sednare beträffar, så vill jag åberopa denna Kammares diskussion i fråga om decharge för Riksgälds-fullmäktige. Då man vill upptaga ett tillfälligt lån, bör man icke förhåla tiden. Fem procents ränta tror jag vara den lämpligaste, såsom den, vid hvilken allmänheten är mest van, då vi förut hafva hypothecksbankens obligationer, som löpa med denna ränta; och allmänheten kan ännu icke göra kalkyler öfver en lägre ränta och högre kapitalrabatt, hvarpå vi se bevis i Stockholms hypotheckskassas $4\frac{1}{2}$ procents obligationer, hvilka, fastän

utbudna till samma vilkor som 5 procents obligationer, icke gått. Om allmänheten skall ställa sig i beröring med Riksgälds-kontoret, måste man så mycket som möjligt underlätta de första stegen dertill. Det är nödvändigt att summan icke är för stor; ty att erhålla en eller annan million mer är af mindre vigt, än att få saken i gång. Jag tror derföre, att Utskottets förslag är godt i afseende på så väl beloppet, som räntefoten. Hvad beträffar tiden för återbetalningen, som skulle ske under åren 1870, 1871 och 1872, så har Utskottet ansett fem år vara en lämplig tid, dels derför, att, då allmänheten är benägen att hafva sina penningar disponibla, så är det icke rätt att taga långa lån, som kosta mera, och dels derför, att, om tiden bestämmes kort, kan allmänheten derefter återkomma och få obligationer på längre tid, eller rent af ett fonderadt lån upptagas.

Då en föregående talare vidrört en annan fråga, som ännu icke är föredragen, nemligen om tiden då de beslutade förhöjningarne i tullen å kaffe, socker och tobak samt i bränvinsskatten skulle tillämpas, så ber jag, att derom äfven få säga några ord. Jag var från början icke för, att denna tillämpning skulle ske genast; men jag har sedan kommit till den åsigt, att så bör ske; ty med vår tids telegrafer och ångbåtar kan, äfven om endast en kort respittid medgifves, mycket importeras på denna tid. Då räntan frigafs, fanns icke någon respittid, och det var väl, ty då hade man fått en generalliqvid, som varit allt annat än behaglig. Man har talat om, att de gamla tullsatserna borde få tillämpas på varor, som redan vore på sjön, då beslutet fattades. Jag har icke mycket förtroende för certepartier; och dessutom är jag säker, att konsumenterna nog få betala det högre priset utan uppskof. Anledningen, hvarför förhöjningarne böra tillämpas genast, är, att vi i annat fall hafva att motse en penningekris till hösten, då de, som vilja införa varor eller bränna brännvin, innan förhöjningen inträder, måste dertill samla medel, som undandragas allmänna rörelsen, hvarigenom ställningen försvåras. Man talar väl om penningställningen, då man icke vill att något skall gå igenom, men man förblandar då orsak och verkan. Jag ber att få antecknad min förutsägelse, att, om tullförhöjningarne icke genast tillämpas, inträffar till hösten en betydlig penningekris, och detta skulle jag önska att kunna lägga på sinnet.

Jag anhåller om bifall till denna nu föredragna första punkt.

Herr Stjernblad: Jag vill icke, såsom föregående talare gjort, yttra mig om en kommande punkt, hvartill jag torde få tillfälle, då den blifvit föredragen, utan i stället hålla mig till den förevarande. Utskottet har föreslagit upptagande af ett lån på 6 millioner mot obligationer i Svenskt mynt; och det är med särdeles fägnad jag funnit, att Utskottet stannat vid detta beslut. Man har sagt, att siffran icke öfverensstämde med beloppet af den brist, som borde med lånet betäckas. Men om man tager i betraktande, att Utskottet icke vidrört anslaget till jernvägarne, så blifva beloppen sammanstämmade; och jag vill icke klandra detta Utskottets förfaringssätt, då landet i 1866 års bankovinst har en reserv, som motsvarar detta belopp. Här har blifvit yttradt farhåga att upptaga detta lån. Jag tror icke, att man dertill har skäl.

Vi se dagligen en högst betydlig kapitalbildning, som finnes i våra banker; och det icke blott sedlar, utan ett verkligen besparadt kapital. Under sådant förhållande tror jag icke, att det är för stort steg att upplåna 6 millioner, som skola återbetalas under loppet af fem år. Jag hade gerna sett, att man från början gjort dessa upplåningar fonderade; men det är nu för sent att göra någon ändring, och man kan dessutom lätt i framtiden öfvergå till ett sådant sätt. I fråga om räntefoten är det redan annärkt, att 5 procent torde vara den lämpligaste. Man har öfverallt öfvergått till högre ränta och mindre kapitalrabatt. Den enda anmärkning, jag skulle vilja göra, är, att det varit bättre, om Utskottet, i stället för att föreslå bestämda betalningstider, sagt, att återbetalningen skulle ske *under loppet af fem år*. Men detta är en småsak, som jag endast i förbigående velat påpeka. Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Friherre Beck-Friis: Med anledning af den förste värde talarens anmärkning, att Stats-Utskottet i den summa, som skall utgå under loppet af innevarande år, icke upptagit anslaget till stallbyggnaderna vid Röda Bodarne, ber jag att få anmärka, att detta belopp blifvit omnämndt i Stats-Utskottets näst föregående Memorial N:o 97, sid, 21. Att det icke blifvit upptaget i det nu föredragna Memorialet, har skett genom ett förbiseende, som torde kunna ursäktas, då Kansliet för hvarje dag haft ett Betänkande att uppsätta. Det inverkar emellertid ej på sjelfva saken, då summan är temligen obetydlig. Men den gjorda anmärkningen är för öfrigt fullkomligt riktig.

Grefve Sparre, Eric: Med afseende på den korta tiden och de anspråk Kammarerna kan hafva att slippa höra långa resonnementer, vill jag endast säga några få ord om tiden, hvarifrån de beslutade förhöjningarna i bevillningen skola tillämpas. Jag tror, att stadgandet i detta hänseende hvilat på en rent historisk grund; men jag kan icke inse, att det skulle vara något hinder för, att, då Representationen är samlad, den skulle kunna, med afseende på nyttan och nödvändigheten deraf, bestämma, att en tilläggsskatt redan nu skulle utgå. Och hvem skulle väl derpå förlora? Importören tager nog igen sitt af konsumenten, och handlanderna lära icke, sedan förhöjningen är bestämd, vänta på tillämpningen af beslutet för att sätta upp sina priser. Det vore därför oklokt att icke genast göra lagen gällande, och derigenom förekomma en kris, som annars icke skulle uteblifva. Hvad obligationerna angår, så skulle jag visserligen önskat, att de varit ställda på längre tid. Då man anfört, att ett 5 millioners lån på kort tid gått, då deremot ett lån på 25 millioner med längre tid icke gått, så ligger måhända orsaken dertill mera i summornas storlek och åtskilliga andra förhållanden, än i den tid, som blifvit bestämd. Den, som vill placera sina penningar, ser heldre att det sker på något längre tid, och därför anser jag, att det varit bättre, om tiden ej varit bestämd så kort som till 5 år. Då det likväl i sista timman af riksdagen icke vore lämpligt att föreslå en förändring, vill jag icke yrka på någon sådan, utan förenar mig i anhållan om bifall till punkten, sådan den blifvit af Utskottet föreslagen.

Herr von Koch: Jag har begärt ordet med anledning af de betänkligheter, en talare på Stockholmsbänken yttrat om grundlagsenligheten af att redan i år tillämpa de beslutade förhöjningarne i bevillingen. Den värde ledamoten har framhållit nyttan af en sådan tillämpning, om den kunde ske utan kränkning af 61 § Regeringsformen. Det har redan blifvit anmärkt, att denna § har historisk grund. I 1809 års Regeringsform var det bestämdt, att bevillingen skulle utgå under fem år, räknadt från början af året efter det, då bevillingen blifvit fastställd. Detta ändrades vid 1815 års riksdag och sedan vid 1823 års riksdag till dess nuvarande lydelse. Denna synes dock icke hindra åtagande af en ny skatt eller förhöjande af en redan befintlig, då båda Statsmagtarna äro ense derom; och redan af de män, som skrifvit lagen, tolkades den på detta sätt. Man kan väl icke heller föreställa sig, att Riksdagen, som icke kan gifva någon annan skatt än bevillingen, skulle vara så bunden, att den icke kunde, när behovet så påkallade, när som helst höja denna, utan vara helt och hållet rådlös vid en eventualitet. Vid 1848 års riksdag åtogo sig Rikets Ständer en ökad bevilling för krigsrustningarne, att utgå retroaktivt från årets början, och då den sedan icke behöfdes, förklarade Rikets Ständer 1850, att den skulle borttagas. Vid denna riksdag har Kongl. Maj:t föreslagit en vapenskatt, att utgå för innevarande år. Beträffande särskildt tullarne, så är det bekant, att, sedan Stora Sjötullen blifvit borttagen, meddelade Rikets Ständer, med afseende på tullsatsernas inflytande på näringarne och den långa tiden af fem år mellan hvarje riksdag, Kongl. Maj:t rättighet, att, om så befunnes nödigt, ändra tullsatserna, dock så, att en förhöjning på ett håll skulle åtföljas af en motsvarande nedsättning på ett annat. Denna rättighet begagnades icke förr än 1814, då Kongl. Maj:t, med anledning af jernhandteringens tryckta tillstånd, nedsatte tullen på jerneffekter, som förut blifvit betald i Hamburger Banko till Riksdaler Banko, och på samma gång höjde tullen på vin och engelskt öl. Vid 1815 års riksdag begärde sedan Rikets Ständer, att Kongl. Maj:t måtte låta utarbета en ny tulltaxa, som också utfärdades den 20 April 1816; och de deri gjorda förändringarne i afseende på höjning och sänkning af tullarne förklarades skola genast tillämpas, hvaremot i afseende på förbudena lemnades någon respittid. Att Regeringen flera gånger nyttjat sin rättighet, att sänka tullarne, är väl bekant. Jag vill endast påminna om år 1855, då all tull på lifsmedel borttogs, hvilket genast trädde i verket och skulle räcka till den 31 Maj 1856, då de gamla tullsatserna åter skulle införas. Det var således en tillämpning på viss tid. En sänkning af tullen kan snarare anses grundlagsvidrig, än en förhöjning, då importören lätt tager sitt igen af konsumenten, ehuru hvarje sådan förändring är till en viss grad våldsamt. Dock tror jag, att, när en förändring skall ega rum, det är sannolikare att ett mindre lidande deraf uppstår, om den sker genast, än om någon respit lemnas; ty de enda, som då komma att vinna i början, äro fabrikanter och importörer af råvaror, hvilka dock måste förlora i längden, då en dyrare vara alltid röner mindre åtgång.

Herr Rydin: Då i Utskottets Betänkande förutsattes möjligheten att låta tullförhöjningarne genast träda i verket, och samtliga föregående

talare varit ense om klokheten af en sådan åtgärd, anhåller jag, att få yttra några ord om dess grundlagsenlighet. Andra talare hafva redan anfört prejudikater för en så beskaffad grundlagsenlig tolkning, som Utskottets. Jag ber endast att få fästa uppmärksamheten derå, att 61 § Regeringsformen ej får betraktas ensam, utan i sammanhang med föregående och efterföljande §§. Betraktar man den nu i sammanhang med 60 §, så finner man i denna starkt betonad Riksdagens rättighet, under det att 61 § stadgar Riksdagens skyldighet, att bestämma afgifter, hvilka afgifter skola utgå intill slutet af det år, under hvars lopp ny bevillning fastställd blifver. Öfvergår man derefter till 62 §, så innehåller denna Riksdagens uttryckliga rätt att bestämma hvad som skall med bevillning fyllas; det heter nemligen: »Sedan Statsverkets behof blifvit af Riksdagen pröfvade, ankommer det på Riksdagen att en deremot svarande bevillning sig åtaga». Således, om statsbehofven för det löpande året så fordra, skall Riksdagen åtaga sig bevillning för det löpande året. Att man bör tolka 61 § såsom en garanti för Regeringsmagten att erhålla bevillning intill slutet af det år, för hvilket den är fastställd, synes äfven af en jemförelse med motsvarande stadganden i 1720 och 1772 års Regeringsformer. Enligt 1720 års Regeringsform egde Ständerna att bestämma öfver skatter och bevillning samt tiden för deras utgående; enligt 1772 års Regeringsform egde de ej att bestämma öfver tiden, och då Konungen ensam egde besluta, när Riksdagen skulle sammanträda, så blef tiden beroende af honom. Vi känna ock de häftiga strider, som fördes vid 1789 års riksdag, angående frågan för huru lång tid bevillningen skulle utgå. Då nu 1809 års grundlagsstiftare skulle affatta dessa §§ och bestämma Konungens och Rikets Ständers rättigheter i afseende å beskattningen, egde de att tillse, att så väl Ständernas som Konungens rättigheter blefvo tillgodosedda, och ett så beskaffadt tillgodoseende har skett genom 61 och 62 §§. Att det ej varit meningen att inskränka Rikets Ständers rättigheter, synes ock deraf, att alla om beskattningen handlande §§ i Regeringsformen, med undantag af den 57:de, innehålla en begränsning af Konungens magt i skattefrågor.

Herr Nordström: Ehuru det Betänkande, Kammaren nu har att behandla, är ett af Riksdagens viktigaste ärenden, emedan det angår sjelfva statsregleringen, lemnar det dock icke så litet öfrigt i afseende å innehållet att önska, och den hast, hvarmed det nu skall bringas till afgörande, kan ej heller sägas vara gynnsam för den mogna pröfningen. Några dagars uppskof med riksdagens avslutande hade betydligt föga mot vinnande af något mera tid till öfvervägande af de i Betänkandet framlagda viktiga förslag.

Dessa förslag äro: 1) upptagande af ett lån till ett belopp af sex millioner R:dr mot fem procents obligationer i Svenskt mynt, att försäljas med af omständigheterna påkallad rabatt, och att inlösas med lika andelar under åren 1870—72; 2) upptagande af lån mot skuldförbindelser, eller genom begagnande af krediter, till ett belopp af två millioner R:dr, allt att till verket befordras af Riksgälds-kontoret.

Beloppen af dessa två olika lån hafva emellertid, med afseende å deras tillräcklighet för den i Memorialet N:o 60 närmare utredda statsbristens fyllande, blifvit föreslagna under två förutsättningar, den ena,

att de af Riksdagen allaredan, till utgörande från nästa års början, d. v. s. från den ordinarie tiden för nästa finansperiods vidtagande, beslutade förhöjningar af tullen på vissa importartiklar och af bränvinsbränningsafgiften skulle redan under loppet af innevarande år få tillämpas; den andra, att hvad derutöfver brister i fyllande af beviljade statsutgifter och anslag skulle genom ytterligare beviljningar till ett belopp af 4,900,000 R:dr betäckas. Som det likväl icke tillkommer Stats-Utskottet, utan deremot Beviljnings-Utskottet, att afgifva förslag rörande tid och sätt för utgörande af nämnda beviljningar i det ena eller andra afseendet, så följer deraf, att, innan förslag derom i vederbörlig ordning inkommit, blifvit pröfvade och slutligen afgjorda, det i sjelfva verket är för tidigt att definitivt besluta om beloppet af de upplåningar, som för ändamålet erfordras. Det kunde ju ganska lätt hända, att Riksdagen, efter moget och slutligt öfvervägande af alla omständigheter, heldre ville höja upplåningsbeloppet, än beviljningen, eller måhända äfven tvärtom.

Då det likväl nu är min skyldighet att rätta mig efter Kammarens beslut att till pröfning i dag företaga Betänkandet, anhåller jag att först få yttra några ord om de förhöjda tullsatsernas tidigare tillämpning, än allaredan blifvit beslutadt. Jag säger: allaredan blifvit beslutadt, ty för ingen ledamot af Kammarerna kan det vara obekant, att, när det genom gemensam omröstning tillkomna, på Kongl. Maj:ts Proposition grundade, beslutet om förhöjningen vidtogs, skedde det med uttrycklig förutsättning, att det afsåg den med nästkommande års början i verkställighet trädande statsreglering, ty om något annat var då ej fråga; hvadan, och med afseende på hvad grundlag om bindande kraften af Riksdagens beslut stadgar, någon tidigare tillämpning af förhöjningen väl ej numera borde kunna ifrågasättas, oaktadt hvad Stats-Utskottet i sin förutsättning derom yttrar. Härmed öfverensstämmer äfven ordalydelsen i 61 § Regeringsformen, enligt hvilken tull- och öfriga af riksdag bestämda beviljningar skola utgöras till slutet af det år, under hvars lopp den nya beviljningen blifver af Riksdagen fastställd. De för det närvarande utgående tullbeviljningar blefvo år 1866 af då församlade Riksdag beviljade, och skola således för alla de artiklar, som af sagda beviljningar drabbas, utgöras till slutet af det år, under hvars lopp den nya beviljningen fastställles; och som den nya beviljningen just under innevarande år af nu församlade Riksdag blifvit till sina belopp allaredan fastställd, för att med nästa års början vidtaga, måste väl för hela det nu löpande året beviljningarne från år 1866 oförändradt fortfara.

Äfven med affärslifvets välgrundade intressen skulle denna tolkning bäst öfverensstämma. För affärsspekulationer af alla slag måste någon tids stadga i afseende å tulltarifferna vara af synnerlig vikt. Så länge Riksdagarne hvar tredje år sammankommo, var en så beskaffad stadga enligt regeln att påräkna för tre år; nu, då de skola sammankomma hvarje år, borde den vara att påräkna för två år. Då man betänker tiden för riksdagarnes afslutande, visar det sig ock, att den beslutade nya tulltariffen alltid kom till allmän kännedom några månader tidigare än tillämpningen deraf skulle börja, och blef affärsvärlden sålunda i god tid underrättad om de möjliga förändringarne i tariffen, och kunde der- efter beräkna sina affärsföretag. Också har, i anseende till de många-handa rubbningar, som alldeles oförmodadt införda, förhöjda, tulltariffer

skulle kunna i sådana beräkningar medföra, det hos oss tillförene, liksom äfven i andra länder, ansetts vara en af rättvisa och billighet påkallad financier maxime, att icke oförberedt till verkställighet anbefalla nya, i synnerhet förhöjda, tulltariffer, och deremot wedgifva någon respit dermed efter promulgationen, eller ock på annat sätt låta de deraf lidande få någon ersättning.

På alla dessa omständigheter synes emellertid Stats-Utskottet icke hafva fäst, eller velat fästa, någon uppmärksamhet, då det i mycket allmänna ordalag framställde den tanke om de till utgörande från nästa års början beslutade, förhöjda, importtullarnes tillämpning redan under nu löpande år; och då, innan Bevillnings-Utskottet inkommit med sitt Betänkande i ärendet, grundlagsenliga former ej medgäfvit att nu härom ingå i något beslut, har jag, med afseende på hvad Stats-Utskottet derom anfört, dock funnit mig böra upptaga frågan till närmare skärskådan efter mina åsigt om saken.

Huruvida nu den upplåning, som under första punkten föreslås, skall inskränkas till sex millioner R:dr, eller sträckas derutöfver, eller möjligen derunder, beror väl ock i väsendtlig mån af det belopp, som, på sätt Stats-Utskottet hemställt, Riksdagen kan finna skäligt att genom ytterligare bevilningar betäcka; men då ej heller i det sednare afseendet något definitivt beslut kan fattas, innan förslag till dessa bevilningars utgörande från Bevillnings-Utskottet inkommit, och jag, för min del, skulle anse höjandet af den allmänna bevilningen till 4,900,000 R:dr vara ur många synpunkter synnerligen betänkligt och särskildt för den mindre bemedlade, till bevilning efter 2:dra artikeln förpligtade, delen af befolkningen under nuvarande svåra penningebrist äfven ganska tryckande, så föredrager jag, att höja det föreslagna upplåningsbeloppet med skillnaden emellan den summa, hvartill allmänna bevilningen för det närvarande uppgår, och nyssnämnda belopp, och hemställer därför, att det af Utskottet föreslagna upplåningsbeloppet måtte från sex millioner höjas till 8,300,000 R:dr, helst jag håller det för mycket sannolikt, att de obligationer, som derå i svenskt mynt utfärdas, ändock till åtminstone betydlig del komma att realiseras hos våra närmaste grannar och summans höjande således ej torde inverka tryckande på cirkulationen.

Vidkommande den föreslagna *sväfvande* upplåningen af två millioner R:dr, inser jag ej, och Utskottet har ej heller anfört något egentligt skäl, hvarför ej äfven detta belopp skulle kunna mot obligationer, inlösbara efter viss tid, uppnegotieras; hvilken min åsigt jag därför anhåller få framställa till Kammarrens pröfning.

Herr Wærn: Diskussionen har redan fortgått så länge, att jag anser för en skyldighet att fatta mig kort. Man har yttrat, att räntan borde fastställas till högst 5 procent i stället för bestämdt 5 procent. Jag får då uttala den önskan, att allt måtte bestämmas *nu*, så att låneoperationerna genast måtte kunna vidtagas. Nu är det en tid, då man kan upplåna penningar och Riksgälds-kontoret bör begagna sig deraf. Sker detta deremot ej, utan lemna Riksdagen obestämda föreskrifter, som ge Fullmäktige anledning infordra offerter och uppskjuta frågans afgörande för att pröfva och jemföra dessa, så förefinnes en ganska stor risk att

det gynnsamma tillfället förloras, att de kapitaler, hvilkas egare nu med förkärlek skulle omfatta tillfället att få statsobligationer, under tiden erhålla annat placement, och att Riksgälds-kontorets upplåning, när den en gång kommer att ske, dels utfaller mindre förmånlig för statsverket, dels föranleder en större rubbning i penningemarknaden. Den siste talaren har yttrat, att penningetillgången skulle vara otillräcklig för behofvet. Ja! den är otillräcklig, om man afser jordbrukets behof af fast placement, men det finnes öfverflöd af penningar för kort placement. Skola vi få ett inhemskt fondsystem, så måste Riksgälds-kontoret sjelf sälja sina obligationer och tillhandahålla dem för allmänheten, och för att detta skall kunna ske under den nuvarande goda penningställningen måste räntan bestämmas genast. Den af sista talaren omordade förutsättning, att tullförhöjningarne redan under detta år träda i kraft, är verkligen högst viktig, ty, om så ej sker, blifva de penningar, som nu finnas liggande tillgängliga, ganska snart inryckta i affärslifvet i och för spekulationer i socker, kaffe och framför allt i brännvin. Tullförhöjningarne och det föreslagna lånet stå således i nära sammanhang med hvarandra; båda fordra en ändamålsenlig lösning och den erhålles derigenom att så väl förhöjningarnes tillämpning, som lånets upptagande ske genast. Den andra förutsättningen om en sväfvande skuld af 2 millioner R:dr eger ock sin fulla giltighet. Ett fonderadt lån bör visserligen upptagas på en gång, men skall Riksgälds-kontoret sjelf sälja obligationer med viss förfallotid, så är det vida bättre, att försäljningen ej brådstörts, att det således detta år upptager endast 6 millioner och nästa år 2 millioner. Anmärkningarne mot Riksdagens rättighet att låta tullförhöjningarne genast träda i kraft hafva redan af föregående talare blifvit så grundligt bemötta, att jag endast vill yttra några ord med anledning af den siste talarens anförande. Han sade, att lagstiftaren ej får glömma, att han stiftar lagar för folket, att affärsmannen ej bör vara underkastad en ständig fruktan för tullförhöjningar o. s. v. Detta är en mycket riktig princip, men den eger ej tillämpning här; konsekvensen skulle ju blifva att aldrig några förändringar vidtogos, och detta kan väl ej vara meningen. Skulle man nu af ett slags konsideration för köpmännen uppskjuta tullförhöjningarnes tillämpande, så skulle man endast uppmuntra dem att spekulera å de varor, förhöjningarne afse, och följderna blefve, icke blott att Staten blefve af med sin inkomst, utan ock på sätt en annan talare redan anmärkt, att i följd af competition ingen vinst för köpmännen uppstode, utan endast ränteförlust. För öfrigt, den, som redan requirerat en last, han har visserligen beräknat den lägre tullen, men han har också beräknat att sälja varor för lägre pris. Nu stiger priset i förhållande till tullen och således uppstår ingen förlust. Ju hastigare dylika förändringar tillämpas, ju mindre orättvisa begås. Deremot behöfves — i motsats mot hvad den värde talaren påstod — just vid nedsättning af tullar en respittid, ty den, som intagit varor med beräkning att sälja dem för högre pris och har dem liggande förtullade i lager, kommer då i konkurrens med dem, som införa varor under den lägre tullen och således kunna sälja dem billigare. Samme talare yttrade äfven att man ej vore berättigad att tolka grundlagen efter åsigterna för dagen. Detta medger jag i allo och just derföre vill jag ej godkänna en tolkning af grundlagen, som daterar sig snart sagdt från gårdagen. Det är nemligen

först under sista åren, som man upptäckt, att grundlagen egentligen vore skriven för att skydda affärsmännen. Förut har man alltid ansett, att den afsåge att bestämma förhållandet mellan Regering och Representation. För min del anser jag denna äldre tolkning, hvilken så väl förklaras af lagstadgandets historiska tillkomst, som äfven öfverensstämmer med dess ordalydelse, vara den enda rätta, och jag tillåter mig således, på grund af hvad jag nu anfört, yrka bifall till Utskottets hemställan i denna punkt.

Grefve Hamilton, Henning: I mitt första yttrande anmärkte jag en siffra i Stats-Utskottets Betänkande, hvilken jag ansåg vara oriktig. Jag gjorde det, ej emedan jag ansåg siffran vara af någon vigt, utan på grund af min önskan att vid statsregleringens uppgörande ej något misstag måtte insmyga sig. Ändamålet är nu vunnit, och jag behöfver således ej vidare orda derom. I afseende å frågan om räntans bestämmande skall jag bedja att få yttra mig särdeles upprigtigt. För Fullmäktige kan ingenting vara önskvärdare, än att Riksdagen på förhand fastställer räntans belopp, ty om ett lån, der Riksdagen bestämt alla villkor, sedermera ej lyckas, så blir detta ej Fullmäktiges fel, hvaremot eljest Fullmäktige, hvad de än må hafva sträfvat, alltid få uppbara skulden för utgången. Då nu Riksdagen visat mig den hedern att insätta mig i Riksgälds-kontoret, kan jag således för min enskilda del ingenting högre önska, än att räntan måtte bestämmas fix, men — då frågan om räntefoten i allmänhet ej kan på förhand bestämmas, utan måste bero på förhållandena vid den tid, då lånet erhålles, har jag ansett för min pligt att fästa uppmärksamheten derå, att det möjligen kan blifva för det allmänna fördelaktigare, om Fullmäktige erhålla rättighet att efter konjunkturerna bestämma räntan. Jag framställde dock ej något yrkande härom, och jag gör det ännu mindre nu.

En annan fråga har väckts, den, angående lånets belopp. Hade denna fråga förekommit vid Riksdagens början, så skulle jag hafva yrkat ett lån af minst 9 millioner; det är nemligen lätt att bevisa, så väl att denna summa behöfves, som ock att Riksdagen är berättigad att upptaga ett så stort lån, utan att derföre Riksdagen skulle kunna beskylas för att skuldsätta landet för annat än järnvägsarbeten. Men förhållandet är nu annorlunda. Vi stå vid riksdagens slut; icke blott Riksdagen utan hela landet har blifvit mera upplyst om Stats- och Riksgäldsverkens verkliga ställning, och man kommer ej att blifva så förskräckt, om nästa riksdag får börja sina arbeten med statsregleringen för år 1868, liksom vi fingo börja våra med 1867 års statsreglering. Vid sådant förhållande torde det ej vara skäl att nu taga för sig mera än man med lätthet kan sköta.

Herr Bennich: Jag har begärt ordet med anledning af min värdegrannes påstående, att det vore en politisk finansiell regel, att alltid lemna affärsmännen anstånd, innan man tillämpade en tullförhöjning, men att vid tullnedsättningar deremot någon sådan respit icke behöfves. Detta yttrande har dock redan blifvit bemött af Herr Wærn, hvarföre jag inskränker mig till att instämma med honom. Den regel, man sökt i andra länder följa vid beslut om förhöjda afgifter, har varit att

få dessa tillämpade så snart som möjligt, på det att de icke wåtte för-
anleda en spekulation, som skulle blifva till nackdel för Staten.

Herr Nordström: Yttrandet af den talare, som nu sednast hade ordet, att någon tids respit med tillämpningen af förändrade, i synnerhet förhöjda, tulltariffer icke skulle varit öflig, hvarken hos oss eller annorstädes, vill jag nu lemna derhän, med hänvisning till en närmare ransakning af akterna, helst jag redan i mitt första anförande förklarar, af hvad anledning en sådan respit hos oss i sednare tider ej varit behöflig, emedan den tillgodokom affärsverlden under en annan form. Men hvad angår de annmärkingar mot mitt första anförande, som den hedervärde representanten för Götheborg funnit sig böra framställa, torde det tillåtas mig att genmäla dem med några ord. Hans hufvud-
anmärkning har väl varit nu, såsom icke sällan tillföre i debatterna härstädes, att han icke kunde inse riktigheten af sin motståndares skäl och deduktioner, hvilket är mycket illa både för honom och hans motståndare; men han har äfven med den skarpsinnighet, som så ofta utmärker honom, uppfattat hvad jag yttrade om billigheten af att lemna affärsverlden något anstånd med de förhöjda tullsatsernas tillämpning och mitt yttrande om föreskriften i 61 § Regeringsformen sålunda, som skulle det förra utgöra en *tolkning* från min sida af den sednare, och, under förklarande att man aldrig hört en sådan tolkning förr, sökt att upplysa mig om den historiska tillkomsten af sagda paragraf och oantagligheten af en sådan tolkning. Han har rätt deruti, att man aldrig hört en sådan *tolkning* förr, men orätt deruti, att han trott sig höra den nu, åtminstone har jag, för min del, icke meddelat någon sådan; jag har endast anmärkt, huruledes den bokstafligt logiska tolkningen af 61 § äfven kunde anses ega ett praktiskt motiv deruti, att den tillika bäst öfverensstämde med affärlifvets välgrundade intressen. För den historiska upplysning, samme talare velat meddela mig, är jag honom förbunden, ehuru jag ej kan erkänna sjelfva upplysningen såsom riktig eller fullständig, särdeles då jag betänker, huruledes 61 § ursprungligen lydde samt de ändringar, den sedermera undergått, och anledningarna dertill.

Samme talare har äfven, med åberopande af Bankens kvartalsrapporter, anført, hurusom de till och med detta år utvisade en hastig och betydlig kapitalbildning. Om insättningar på upp- och afskrifningsräkning egt rum, eller afbetalningar skett på åtnjutna kreditiver, eller äfven depositioner på tid till något större belopp förekommit, kan likväl sådant lika väl antyda brist på användbarhet af kapitaler under en för näringar, handel och sjöfart hos oss mycket ogynnsam tidsperiod, som något annat. Men finge sådant antagas såsom bevis på kapitalbildning af fastare halt, låge deruti så mycket större anledning, att heldre höja det föreslagna upplåningsbeloppet till hvad som för statsbristens betäckande nu behöfves, än att föröka den allmänna bevillningen med nära 90 procent.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, förmälte Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade yrkats, dels att Utskottets i förevarande moment gjorda hemställan måtte bifallas, och

dels af Herr Nordström, att Utskottets hemställan väl skulle bifallas men detta beslut förklaras icke vara definitivt, utan beroende deraf, huruvida den förutsättning, hvarpå Utskottets förslag sig grundade, eller att Riksdagens beslut om förhöjning af tullen på vissa importartiklar och af bränvinstillverkningsafgiften skulle af Riksdagen förklaras böra tillämpas redan under loppet af innevarande år, verkligen komme att inträffa. Då likväl i 59 § Riksdags-ordningen stadgades, att, när ett ärende tredje gången förekommer, skall det till *afgörande* företagas, ansåge Herr Grefven och Talmannen sig af detta grundlagsstadgande förhindrad att framställa proposition på Herr Nordströms yrkande, hvilket afsåg att något bestämdt beslut i frågan ej nu skulle af Kammarren fattas.

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen proposition på bifall till Stats-Utskottets hemställan i merberörda moment; och blef denna proposition med ja besvarad.

2:dra momentet.

Friherre Tersmeden: Utskottet har föreslagit, att återbetalningen af dessa 6 millioner skall ske under loppet af 3 år eller med 2 millioner om året. Detta förutsätter, att statsinkomsterna skola blifva så stora, att återbetalningen med dem kan verkställas. Jag tror icke att det är rätt att reglera staten på det sättet, att man fattar beslut, hvilka man på förhand ser icke äro verkställbara. Jag skulle därför önska, att tiden för återbetalningen blefve utsträckt, och får nu hemställa, att dessa 6 millioner måtte återbetalas under de 6 åren, 1870, 1871, 1872, 1873, 1874, och 1875.

Grefve Hamilton, Henning: Jag är förekommen af Friherre Tersmeden. Det är temligen sannolikt, att icke Statsverkets ställning skall på några få år så förändras, att vi kunna afstå 2 millioner om året till amortering af denna skuld. Bakom beslutet måste således påtagligen ligga, antingen att man skall taga stora utländska lån eller också att man genom nya inländska lån skall så småningom trassla sig fram, men hufvudsakligen betäcka lånet, då det förfaller, med ett nytt lån. Jag är af den öfvertygelsen att vi kommit så långt i utländsk skuldsättning, både för Staten och för hypothecksföreningarne, att vi icke utan skada kunna fortsätta dermed, och jag måste därför yrka, att återbetalningstiden för detta lån måtte så utsträckas, att återbetalning med Statsverkets tillgångar verkligen blir möjlig. Men äfven ur deras synpunkt, som önska en fortsatt utländsk skuldsättning och som således anse, att man efter en kortare tid bör taga ett större lån, torde det vara skäl att besluta en längre amorteringstid än den här föreslagna, ty de utländske långifvarne äro icke så enfaldige, att de icke begripa hvad som här beslutes. Om de se, att vi taga lån med så kort återbetalningstid som 3 år, så inse de nog, att Sverige snart skall taga ett nytt lån, och derigenom förhindras all förhöjning i värdet af våra utländska obligationer. Detta är i hög grad menligt, icke så mycket för Statsverket, ty det har sålt alla sina obligationer, men därför att, om

något skulle kunna göras till jordbrukets fromma i fråga om lån, så är ingenting af större vigt än, att värdet å hypotheksbankens obligationer blir höjdt, och det är klart, att detta icke stiger förr, än Statens obligationer kommit till ett högre värde.

Jag förenar mig af dessa skäl i det af Friherre Tersmeden framställda yrkande.

Herr Wallenberg: Jag tror, att något hvar hyser den förhoppningen, att vi inom kort tid skola kunna upptaga ett fonderadt amorteringslån, och jag tror, att vi skola kunna göra det inom den tid, som här är i fråga. Om vi nu upptaga ett sådant inom några få år, och det nu ifrågavarande lånet är stäldt på lång återbetalningstid, så tänker ingen på det, och ingenting afsättes för att få in detta lån, hvilket dock är equivalent för verkställda jernvägsbyggnader. Utskottet har icke haft någon afsigt att taga upp nya lån bakom detta beslut, utan Utskottet har betraktat saken ur den synpunkten, hvilket slag af obligationer för det närvarande är mest begärligt hos allmänheten, och i detta afseende var Utskottet enigt derom, att det just var korta obligationer. Jag anhåller om bifall.

Friherre Hamilton: Det kan väl hända, att den siste värde tälaren med sin stora affärskänedom har rätt deruti, att det skulle vara lättare att få penningar, om obligationerna ställdes på kort tid, men jag får upprigtigt säga, att jag så till vida tillhör den gamla skolan, att jag tror, att, om en låntagare ställer sina lån på så solid fot, att han kan betala dem på utsatt tid, finnes alltid någon, som vill åtaga sig dem. Hvad det beträffar, att vi skulle något hvar motse den tid, då man skall kunna taga ett stort amorteringslån, så hyser jag den förhoppningen, att Kamrarne skola fortsätta på den bana, som nu blifvit beträdd, och det är då min öfvertygelse, att de genom sparsamhet, ordning och soliditet skola kunna reglera det arf, de erhållit af sina företrädare.

Jag yrkar bifall till Friherre Tersmedens förslag.

Herr Schartau: Sedan Kammaren bifallit Utskottets förslag, angående upptagande af ett lån å 6 millioner, så bör närmaste omsorgen vara, att återbetalningstiden ställes så, att man kan fullgöra återbetalningen. Jag tviflar icke på, att Utskottet äfven haft denna tanke, men jag kan icke neka till, att hos mig misstanke uppstått, att Utskottet tänkt, att vid den tid, då lånet skall återbetalas, man kunde genom upptagande af ett större fonderadt lån bereda sig utväg dertill. Jag tror dock icke, såsom en talare redan anmärkt, att det kan vara skäl att vid en upplåning ställa så till, att det för hela världen är synligt, att man vill betala med nytt lån. Sådant skulle komma att verka menligt på en kredit, som redan förut icke är så öfver sig, och jag instämmer derföre med Friherre Tersmeden deri, att återbetalningstiden bör utsträckas till 6 år.

Herr Wærn: De talare, som framställt anmärkningar mot Utskottets förslag, och önskat en längre återbetalningstid, hafva samtliga
utgått

utgått från den åsigten, att det skulle vara förenadt med svårigheter för Riksgälds-kontoret, att betala 2 millioner om året, och att man således skulle hafva gjort till en nödvändighet, att upptaga nya lån. Samtliga dessa talare äro dock äldre riksdagsmän än jag, och det kan således omöjligen hafva fallit ur deras minne, att Riksgälds-kontoret vanligen har haft så stora belopp i besparingar, att det icke haft någon svårighet att röra sig med en million mera eller mindre. Jag vill endast påminna om den stora behållning, som förefanns vid 1853—1854 års riksdag. Jag kan icke föreställa mig, att vi nu skulle hafva hushållat så illa, att Riksgälds-kontoret skulle hafva svårt att utbetala 2 millioner om året, eller att vi skulle behöfva utsträcka den här föreslagna återbetalningstiden, för att Kontoret skall kunna uppfylla sina förbindelser. Min öfvertygelse är, att, med den förhöjning af flera viktiga tullsätser, Riksdagen nu beslutat, och med den sparsamhet, som vid denna riksdag blifvit iakttagen, Statens affärer nu äro så rangerade, att Riksgälds-kontoret icke skall komma i någon förlägenhet, äfven om något fondredadt statslån icke skulle komma att upptagas under den närmaste framtiden. Sker åter detta, så faller sig återbetalningen af nu ifrågavarande lån vida naturligare, om de äro tagna på korta än på långa förfallotider. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Grefve Hamilton: Den siste talaren har onekligen rätt deri, att det icke kunnat undfalla min och andra talaresh uppmärksamhet, att Riksgälds-kontoret under föregående år haft betydliga öfverskott. Men långt ifrån, att anse såsom en fördel, att öfverskott funnits, anser jag det hafva varit en olycka, ty det har åstadkommit en falsk föreställning om landets tillgångar, och gjort, att man friskt använt dessa öfverskott, och gjort utgifter, som man skulle hafva besparat sig, om icke en stor behållning förefunnits. Jag är öfvertygad derom, att, sedan Representationens uppmärksamhet blifvit fästad härpå, statsregleringen hädanefter kommer att uppgöras så, att stora öfverskott hädanefter icke uppstå. De föregående hafva åtminstone till en del uppkommit deraf, att, då man måste uppgöra statsregleringen för tre år, man nödgats beräkna inkomsterna så knappt, att brist icke skulle kunna uppkomma, men nu, då man uppgör statsregleringen för ett år, kan man beräkna inkomsterna betydligt noggrannare.

Friherre Hamilton: Jag har ingalunda glömt den tid, då stora öfverskott funnos jag har heller icke glömt det öfvermod, som då bemäktigade sig Representationen, men jag har heller icke glömt, att vi nu befinna oss vid den andra riksdagen, då inga dylika öfverskott mera finnas. Jag tog mig den friheten, att för två riksdagar sedan söka hejda det byggnadsraseri, som då gjorde sig gällande. Jag gjorde det förgäfvets, men jag gör mig sjelf den rättvisan, att det varit väl, om man då lyssnat till mitt varningsrop.

Om jag lefver och får bevista flera riksmöten än detta, skall jag aldrig upphöra att höja min röst emot fortgåendet på den bana af skuldsättning och derpå grundade öfverdrifna byggnadsföretag, som nu fört oss i den förlägenhet, hvori vi för tillfället befinna oss.

Jag skall måhända äfven då göra det förgäfvets, men tror mig dermed uppfylla en pligt mot fosterlandet.

Sedan öfverläggningen här efter förklarats slutad samt Herr Grefven och Talmannen yttrat, att under densamma hade yrkats, dels att Kam-maren måtte bifalla Utskottets förevarande hemställan oförändrad, och dels af Friherre Tersmeden, att samma hemställan skulle bifallas, med följande förändrade lydelse: »att infriandet af dessa obligationer skall ske till hela beloppet under de sex åren 1870, 1871, 1872, 1873, 1874 och 1875, med ungefär lika andelar hvartdera året»; framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan oförändrad, hvarvid svarades många ja, blandade med nej, och sedermera proposition på bifall till samma hemställan med den af Friherre Tersmeden föreslagna förändrade lydelse, då svaren utföllo med många nej, blandade med ja; hvarefter och sedan proposition på bifall till Utskottets merberörda hemställan utan någon ändring blifvit förnyad samt med många ja, blandade med nej, besvarad, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Votering begärdes; till följd hvaraf uppsattes och justerades följande voteringsproposition:

Den, som bifaller Stats-Utskottets i första punkten 2:dra momentet af Memorialet N:o 98 afgifna förslag, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, bifaller Kam-maren detta förslag med följande förändrade lydelse: »att infriandet af dessa obligationer skall ske till hela beloppet under de sex åren 1870, 1871, 1872, 1873, 1874 och 1875, med ungefär lika andelar hvartdera året.»

Omröstningen verkställdes och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 64;

Nej — 20.

3:dje momentet,

Bifölls.

Utskottets hemställan å sid. 5.

Grefve Hamilton, Henning: Vid första ögonkastet finner man besynnerligt, att Utskottet slutar sin beräkning med en brist af 4,274,442 R:dr 86 öre, men föreslår, att ett belopp af 4,900,000 R:dr skall fyllas genom bevillningar. Det lär föränledas deraf, att Utskottet summerat dessa 4,274,442 R:dr med de 600,000 R:dr, som icke äro betäckta för år 1867. Men äfven om man iakttager denna beräkning och derigenom får ett belopp af 4,900,000 R:dr, så måste jag göra den anmärkningen, att Utskottet beräknat inkomsterna af jernvägstrafiken för år 1868 till 2 millioner, oaktadt Riksgälds-kontoret icke kan deraf påräkna mera

än 1,500,000 R:dr. Således uppstår en brist af 500,000 R:dr utöfver hvad enligt Utskottets förslag skall fyllas genom bevilningar, eller af 5,400,000 R:dr.

Friherre Silfverschiöld: Hvad beträffar de ifrågavarande inkomsterna från Statens jernvägar, så inflyta, enligt Stats-Utskottet meddelade underrättelse från trafikstyrelsen 1,500,000 R:dr under 1868 och 500,000 R:dr under de första månaderna af året 1869, således fullt så tidigt som de medel, hvilka erhållas genom bevilning, emedan de ej heller blifva att tillgå förr än ett efterföljande år. Det blir således ej för Riksgälds-kontoret ofördelaktigare att få dessa 500,000 R:dr sig anvisade, än om, såsom ordföranden i Riksgälds-kontoret yrkat, motsvarande belopp ökats på allmänna bevilningen. Stats-Utskottet har sålunda egt goda skäl att anvisa Riksgälds-kontoret denna tillgång, och är jag öfvertygad, att Riksgälds-kontoret kan, om så behöfves, i slutet af 1868 anskaffa detta belopp på några månader. Till anvisande af dessa medel har Stats-Utskottet haft ett ytterligare skäl, då derigenom bevilningen kunnat inskränkts till det belopp, som den bör utgöra, för att motsvara bristen för statsregleringen samt räntorna å Statens skulder och Riksgälds-kontorets utgifter för verkliga statsbehof, utan inblandning deri af kapitalafbetalningar utaf för jernvägsbyggnader upptagna lån.

Herr Troilius: När man läser ingressen till denna punkt, och deraf ser, att den handlar om »Riksgälds-kontorets kassaställning för år 1868», och vidare, att inkomsterna äro beräknade till 6,441,028 R:dr, specificerade i bilagan littera c, hvaribland upptagits 2 millioner R:dr såsom behållna trafikinkomsten å Statens jernvägar, så är det naturligt, att Stats-Utskottet, vid uppgörande af denna beräkning, icke tagit i betraktande den promemoria, som är bilagd en vid Stats-Utskottets Utlåtande N:o 61, om Statens jernvägsbyggnader, fogad reservation, hvari berörda behållning upptages till 1,566,000 R:dr. Jag tror, att denna beräkning är så noga, som det gerna är möjligt, att i en sådan affär åstadkomma; och då det är bättre, att beräkna inkomsterna till något mindre, och utgifterna till något mer, än de sedan möjligen uppgå till, så skulle jag anse det vara lämpligast att upptaga denna inkomst till endast 1,500,000 R:dr.

Grefve Hamilton: Af den siste värde talarens yttrande är klart, att af jernvägarne icke kan beräknas större behållning än 1,500,000 R:dr. Att då upptaga denna inkomst till 2 millioner R:dr, dertill kan jag icke finna något skäl, och för ingen del det skälet, att det tillgår på samma sätt vid allmänna bevilningen. Just därför, att bland Riksgälds-kontorets inkomster alltid beräknas bevilning, som icke inflyter förr än ett följande år, är det så mycket angelägnare att, då nya inkomstitlar tillkomma, man icke beräknar dem högre, än de verkligen äro. Det bästa vore, om man kunde som inkomst för det ena året beräkna det förra årets bevilning, hvilket vore öfverensstämmande med verkliga förhållandet i kassan; men då bevilningen åtages först sedan statsbristen för året är känd, så kan sådant naturligtvis icke låta sig göra. Jag vidhåller mitt yrkande, att den beräknade inkomstsumman måtte ned-

sättas med 500,000 R:dr; och om jag icke vinner något annat dermed, så är det dock alltid den fördelen, att, då en brist sedan visar sig, ingen kan förundra sig öfver dess tillvaro.

Herr Wærn: Jag har ännu icke sett någon tablå öfver Riksgäldskontorets ställning, der icke flera millioner upptagits som innestående på grund af föregående riksdagars beslut, och så måste det äfven fortfarande komma att tillgå, då en del af de anslagna medlen icke kunna utgå förr än under ett sednare år. Dessa medel kunna då användas att vid förefallande behof förskottera sådana inkomster, som icke inflyta förr än efter det år, för hvilket de äro beräknade. Generaldirektören för jernvägstrafiken har åberopat en promemoria, som är bilagd en reservation vid Stats-Utskottets Utlåtande om jernvägsbyggnader; men det finnes äfven en annan promemoria, hvari behållningen upptages till 2 millioner R:dr. Då det därför ej kan vara omöjligt, att dessa 500,000 R:dr redan under året inflyta, och äfven om de det ej skulle göra, utan först under förra hälften af påföljande år inflyta, i allt fall ingen förlägenhet uppstår, så kan jag ej finna något skäl att dermed öka bevillningen. Jag anhåller om bifall till Utskottets hemställan i denna punkt.

Grefve af Ugglas: Inom Utskottet förbisåg jag icke och väntade äfven att här få höra den anmärkning, som Grefve Hamilton framställt. Jag ansåg från början, att jernvägsmedlen icke borde beräknas till mer än $1\frac{1}{2}$ million R:dr; och jag vill nu uppgifva de skäl, som föranledde mig att öfvergå till en annan åsigt. Då jag fann, att, för statsbristens fyllande, förhöjningen i tullar och bränvinsskatt icke var tillräcklig, utan att ännu en summa återstod att anskaffa, så började jag, då jag ryggade tillbaka för att pålägga en ännu högre bevillning, att eftersöka om icke någon utsigt kunde finnas att detta år undvika en sådan förhöjning. Jag fann då, att det möjligen kunde vara förhoppning om att jernvägsinkomsterna skulle uppgå till ett något större belopp, än man förut beräknat. När dertill kommer, att de för 1868 års utgifter använde medel icke under årets lopp fullt utgå, så ansåg jag det icke vara någon fara att göra denna möjlighetsberäkning. På dessa skäl anhåller jag om godkännande af Stats-Utskottets beräkningssätt.

Friherre Silfverschiöld: Med anledning af Grefve Hamiltons anmärkning rörande de 500,000 R:dr trafikmedel, så torde det, med stöd af hvad Generaldirektören för trafiken yttrat, vara klart, att det är i sin ordning, att 1868 års trafikmedel beräknas bland nämnda års inkomster, fastän de icke derunder till hela beloppet inkomma. Jag jemförde dessa inkomster med bevillningen, som, om den icke intages i inkomstberäkningen, måste ersätta dem, och icke heller är att påräkna tidigare. Hvad Riksgäldskontorets omtalade förskotter för jernvägarne beträffar, skulle jag kunna visa Kammaren, till hvad belopp dessa förskotter rätteligen uppgå; men jag vill icke dermed nu upptaga Kammarens tid, utan inskränker mig till att på grund af de i tabellen lit. C. intagna inkomst- och utgiftsposter uppgifva det belopp deraf, som afser jernvägsbyggnader. Af de utbetalta $13\frac{1}{2}$ millioner R:dr utgöra ränta

och amortering å statslånen, afbetalningen å 1863 års lån och å Riksgälds-kontorets skuld till Banken, samt räntorna å öfriga lånen sådana medel, som måste bland statsutgifter beräknas, och då dessa uppgår till 5,600,000, återstodo endast 7,900,000 R:dr i kapitalafbetalningar af jernvägsbyggnadslån, hvarifrån ytterligare måste afdragas 1,400,000 R:dr, hvarmed influtna återstoden af 1866 års lån öfverstiger utgifterna för jernvägsbyggnader under detta år, då verkliga förskottet befinnes utgöra 6½ millioner R:dr. På detta sätt kommer extra statsregleringen att jemnt motsvara statsutgifterna, utan att deri ingår jernvägsutgifter för mera än 12 millioner R:dr, eller det belopp trafikmedel, som först år 1869 inflyter.

Grefve Hamilton: Den upplysning, som tvänne talare lemnat Kammaren, att Riksgälds-kontoret alltid har innestående medel till större belopp från föregående riksdagar, kunde svårigen vara mig obekant, äfven om jag icke varit mer än ett år i Riksgälds-kontoret; det är nemligen klart, att en del arbetsanslag icke kunna utgå genast de äro beviljade, och att medlen således måste vara innestående. För närvarande tror jag, att 2 millioner R:dr innestå af föregående års anslag. Detta gör, att man utan olägenhet kan som tillgång beräkna den bevilling, som först följande år inflyter, och det är klart, att, i en så stor rörelse, det icke betyder något om ett par millioner R:dr inkomma något förr eller något sednare. Jag tror icke heller, att den brist af 500,000 R:dr, som nu är i fråga, kommer att störande inverka på affärerna, utan att Kontoret kan sköta sig ändå. Men jag har framställt min anmärkning derför, att jag anser det skadligt, att Stats-Utskottet räknar, som en talare gjort, och att då man finner något vara orätt, man icke tors komma fram dermed, utan söker att svänga sig undan. Det är ett gammalt sätt, som jag dock skulle önska måtte upphöra. Då Utskottet finner, huru en sak förhåller sig, bör det icke för sin goda vän Riksdagen söka dölja detta, utan heldre öppet säga, huru det är. Det är derför ett fel, att, då man vet en inkomst vara 1,500,000 R:dr, uppgifva den till 2 millioner R:dr. Då emellertid äfven jag anser, att det skulle vara sorgligt att nu behöfva pålägga högre skatter, än Utskottet föreslagit, och jag nu fått det medgifvande jag önskat, så att en vid nästa riksdag sig visande brist icke blir någon öfverraskning, afstår jag från mitt yrkande i afseende på de 500,000 Riksdalerna.

Herr Selander: Utom de medel, som äro innestående af föregående riksdagens anslag har Riksgälds-kontoret äfven ett kreditiv på Riksbanken att anlita, om så skulle behöfvas. Jag anser derför Stats-Utskottets beräkningssätt icke medföra någon fara och tillstyrker bifall till detsamma.

Herr Wærn: Det skulle vara besynnerligt, om man uppgjorde en räkning, deri man upptogo de medel, som icke inflyta under året, men icke den behållning, som finnes innestående. Som den föregående talaren anmärkt, har Riksgälds-kontoret, utom de medel, som icke äro använda, och besparingarne, äfven ett kreditiv i Riksbanken att räkna på. Jag anhåller om bifall till punkten.

Efter härmed slutad öfverläggning och uppå gjord proposition, blef Utskottets förevarande hemställan af Kammaren bifallen.

Utskottets hemställanden och förslag å sid. 6 och 7.

Biföllos; hvarefter ett protokollsutdrag om Kammarens beslut i ämnet uppsattes och justerades.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets Utlåtanden:

N:o 81, i anledning af väckt motion, om ändring i gällande stadganden i Utsöknings- och Rättegångs-balkarne, angående verkställighet af Konungens Befallningshafvandes och underrätts utslag; och

N:o 82, i anledning af väckt motion, om ändring af gällande stadganden rörande exsekutiv försäljning af fast egendom.

Kammaren åtskiljdes kl. $\frac{1}{2}$ 11 e. m

In fidem
O. Brakel.